

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudcem JUDr. Tomášem Novosadem ve věci žalobce: Z. K., nar. xxx, bytem xxx, xxx, zast. Mgr. Janem Spáčilem, advokátem se sídlem v Brně, třída Kpt. Jaroše 35, proti žalované: Česká republika - Vězeňská služba České republiky, se sídlem v Praze 4, Soudní 1672/1a, o ochranu osobnosti,

t a k t o:

- I. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 15.000,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- II. Zamítá se žaloba v rozsahu, v němž se žalobce domáhal zaplacení částky 985.000,- Kč.
- III. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 30.400,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Jana Spáčila, zástupce žalobce.

O d ů v o d n ě n í:

Žalobce se domáhá ochrany své osobnosti, do níž měla neoprávněně zasáhnout žalovaná tím, že žalobce, byt' nekuřáka, umístila ve svém zařízení v prostorách, kde ostatní vězni kouřili, čímž jej vystavila zdravotně závadnému pasivnímu kouření. Žalobce se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici xxx od 15. 3. 2007. Byt' žalobce ihned po nástupu do vězení sdělil, že je nekuřák a chce být umístěn odděleně od vězňů kuřáků, žalovaná toto právo žalobce na oddělené umístění nerespektovala s odůvodněním, že věznice separaci neprovádí z kapacitních důvodů. Žalovaná žalobce sice odkázala na všeobecný zákaz kouření mimo vyhrazené prostory, avšak toto opatření je vězni pravidelně porušováno. Žalobce tak je fakticky pravidelně vystavován splodinám tabákového kouře a tím je

ohrožováno jeho zdraví. Žalobce se domáhá uložení povinnosti žalované zdržet se neoprávněných zásahů do osobnostních práv žalobce (jeho umístěním odděleně od vězňů kuřáků) a dále se žalobce domáhá náhrady nemajetkové újmy v penězích ve výši 1.000.000,- Kč.

Podáním ze dne 25. 8. 2010 vzal žalobce žalobu částečně zpět v rozsahu, v němž se domáhal odděleného umístění od vězňů kuřáků, neboť po podání žaloby žalovaná zřídila v dubnu r. 2010 nekuřácké oddělení, kam žalobce umístila. V rozsahu částečného zpětvzetí žaloby již bylo řízení zastaveno.

Žalovaná navrhlá zamítnutí žaloby. Uznala, že žalobce přemístila mezi vězně nekuřáky až po podání žaloby (a to nejprve dne 18. 3. 2010 na oddělení č. 12 a dne 22. 3. 2010 na oddělení č. C4 a konečně dne 12. 4. 2010 na nově zřízené nekuřácké oddělení č. 8). Žalovaná se ovšem domnívá, že umístění žalobce v době od 15. 3. 2007 do 18. 3. 2010 na cele společně s vězni kuřáky nepředstavuje samo o sobě neoprávněný zásah do žalobcových osobnostních práv. Podstatné totiž je, že odsouzení nesmějí kouřit mimo vyhrazené kuřárny a žalobce neprokázal, že by byl vystaven pasivnímu kouření ve větší (podstatné) míře. Vězni jsou na odděleních kontrolováni a porušení zákazu kouření mimo vyhrazená místa nebylo zjištěno. Žalovaná dále zdůrazňuje, že je její povinností vězně oddělovat také podle jiných kritérií, přičemž kritéria bezpečnosti, veřejného pořádku a účelu trestu mají přednost před kritériem kuřáctví vězňů. Zřízení samostatného nekuřáckého oddělení je proto logisticky náročné (i vzhledem k přeplněnosti věznice), a proto došlo ke zřízení takového oddělení až v dubnu r. 2010.

Soud učinil níže uvedená skutková zjištění na základě označených důkazů.

Mezi účastníky řízení nebylo sporu o tom, že žalobce byl umístěn ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici xxx od 15. 3. 2007, přičemž jeho žádosti o oddělené umístění od vězňů kuřáků bylo plně vyhověno až umístěním na nově zřízené nekuřácké oddělení dne 12. 4. 2010. Žalobce tedy po dobu tří let věznění v zařízení žalované sdílel ubytovací prostory společně s vězni kuřáky. Tato shodná tvrzení obsažená již v žalobě, v částečném zpětvzetí žaloby a ve vyjádření žalované k žalobě vzal soud za své skutkové zjištění dle ust. § 120 odst. 4 o. s. ř.

Žalobce žádal o oddělené umístění od vězňů kuřáků již po nástupu do výkonu trestu odnětí svobody. Ani toto žalobcovo tvrzení žalovaná nečinila sporným a navíc je prokázáno *písemným vyřízením stížnosti žalovanou (konkrétně ředitelkou Věznice xxx) ze dne 20. 12. 2007*. Z této listiny soud zjistil, že si žalobce mj. stěžoval na to, že byl coby nekuřák umístěn do ložnice společně s dalšími sedmi odsouzenými, z nichž většina kouří a žalobce je tak vystaven pasivnímu kouření. V tomto bodě bylo v rámci vyřízení stížnosti žalobci sděleno, že odmítl sdělit, kdo v ložnici kouří, a proto nebyl jeho požadavek akceptován. Žalovaná žalobci dále sdělila, že namátkovými kontrolami nebylo porušení zákazu kouření mimo vyhrazené prostory zjištěno, a žalobci doporučila, aby oznámil odsouzené, kteří zákaz porušují. Žalobce byl vyrozuměn, že vzhledem k trvale naplněné ubytovací kapacitě nelze jej ani ostatní spoluvězně nekuřáky umístit odděleně od vězňů kuřáků. Žalobcova stížnost byla vyhodnocena jako nedůvodná.

Žalobce podával stížnosti týkající se jeho umístění společně s vězni kuřáky také v dalších letech. *Sdělením Vrchního státního zastupitelství v Olomouci ze dne 26. 2. 2009* byl podnět žalobce shledán nedůvodným. Teprve Generální ředitelství Vězeňské služby ČR

shledalo ve vztahu ke stížnosti žalobce na společné umístění s vězni kuřáky, že zaměstnanci Věznice xxx nepostupovali v souladu s platnými právními předpisy. Žalobcová stížnost byla vyhodnocena jako důvodná (*vyřízení stížnosti Generálním ředitelstvím VS ČR ze dne 19. 2. 2010*).

Vnitřním řádem Věznice xxx pro odsouzené zařazené k výkonu trestu odnětí svobody do věznice s ostrahou účinným od 14. 12. 2007 bylo v čl. 20 stanoveno, že odsouzení mohou ve věznici kouřit jen ve vyhrazených a označených místech „KOUŘENÍ POVOLENO“. V ostatních prostorech a objektech je kouření zakázáno (*vnitřní řád ze dne 30. 9. 2007*). Žalovaná upravila režim kouření ve Věznici xxx také *nařízeními č. 9 (ročník 2007), číslo 15 (ročník 2009) a č. 4 (ročník 2010)*. Zde žalovaná prostřednictvím ředitelky Věznice xxx stanovila, v kterých konkrétních prostorách věznice je kouření povoleno a kde je naopak zakázáno. Na ubytovnách vězňů bylo kouření povoleno jen v kuřárnách.

Na aktivu konaném s vězni ve Věznici xxx dne 6. 1. 2010 bylo vězňům ubytovaným na 8. oddělení sděleno vychovatelem, že odsouzení nacházející se v kuřácké místnosti odpovídají za zavřené dveře do této místnosti (*zápis z aktivu ze dne 6. 1. 2010*).

Soud má prokázáno, že po dobu věznění žalobce v prostorách společných pro vězně kuřáky i nekuřáky byl žalobce pravidelně vystaven pasivnímu kouření, a to zejména v ložnici, v níž byl ubytován. Zde sice platil zákaz kouření, avšak vězni kuřáky nebyl dodržován, byť pracovníci věznice prováděli kontroly a za porušení tohoto zákazu vězně trestali. Cigaretový dým pak proudil do společných prostor i z kuřárny, i když vězňům bylo ze strany pracovníků věznice také přikazováno, aby dveře kuřárny zavírali. Nyní uvedený skutkový stav popsali shodně jak svědci navržení žalobce a sám žalobce ve své účastnické výpovědi, tak také svědci navrženi žalovanou. Samotní zaměstnanci Věznice xxx (*svědci Mgr. R. A., Bc. Z. V. a J. K.*) potvrdili, že zákaz kouření mimo zřízenou kuřárnu byl porušován a vězni za to trestáni. Svědek Mgr. A. – xxx xxx ve Věznici xxx vypověděl, že vězni jsou za kouření mimo vyhrazené prostory trestáni často. K zavírání dveří do kuřárny jsou sice vězni nabádáni, avšak kázeňské tresty se za nezavřené dveře neudělují. Také další svědci Bc. V. a J. K. připustili, že vězni zákaz kouření mimo vyhrazené prostory porušují a že jsou udělovány kázeňské tresty. To, že spoluvězni žalobce kouřili také mimo vyhrazené prostory, ostatně prokazují rovněž *rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému R. L. (ze dne 12. 3. 2009) a M. N. (ze dne 21. 8. 2009)*. Rozpory ve výpovědích nyní uvedených svědků a vězňů (*svědci Bc. P. M., K. Š. a M. B. a také samotný žalobce*) spočívají v intenzitě porušování zákazu kouření mimo vyhrazené prostory, kdy svědci - vězni spolu se žalobce vypovídali o permanentním porušování tohoto zákazu ze strany prakticky všech spoluvězňů kuřáků. Soudu pro řádné posouzení věci postačuje již jen samotné zjištění, že žalovaný nebyl umístěn odděleně od vězňů kuřáků a že z toho důvodu byl také fakticky a často (pravidelně) vystaven pasivnímu kouření. Proto soud již blíže nezkontrolal přesnou intenzitu zakouření prostor obývaných žalobcem, tedy např. kolik přesně spoluvězňů žalobce v tom kterém okamžiku předešlých tří let kouřilo v ložnici či jiných společných prostorách, jak často apod., a proto ani v tomto smyslu blíže svědecké výpovědi a výpověď žalobce nehodnotí.

Na základě nyní popsaného zjištěného skutkového stavu soud dovodil, že žaloba je částečně důvodná.

Podle ust. § 2 odst. 1 zák. č. 169/1999 Sb. trest může být vykonáván jen takovým způsobem, který respektuje důstojnost osobnosti odsouzeného a omezuje škodlivé účinky zbavení svobody; tím však nesmí být ohrožena potřeba ochrany společnosti. Podle odst. 2 téže

normy s odsouzenými ve výkonu trestu se musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem. Podle ust. § 81 zmíněného zákona Ministerstvo spravedlnosti stanoví vyhláškou řád výkonu trestu odnětí svobody, ve kterém stanoví podrobnosti při (mimo jiné) přijímání, umístování, zařazování, přeřazování a propouštění odsouzených a zajišťování práv odsouzených a jejich sociálního postavení podle tohoto zákona. Podle ust. § 23 odst. 6 vyhl. č. 345/1999 Sb. se odsouzený nekuřák na vlastní žádost umístí vždy odděleně od odsouzených kuřáků.

Z nyní predestřených norem je zřejmé, že odsouzení nekuřáci mají (v rámci šetření jejich zdraví, respektování důstojnosti jejich osobností a omezování škodlivých účinků zbavení svobody) právo být při vykonávání trestu odnětí svobody umístěni odděleně od kuřáků. To však teprve tehdy, pokud o takové oddělené umístění požádají, čímž zároveň vyjeví příslušným vězeňským orgánům, že jsou nekuřáci a že je umístění mezi kuřáky obtěžuje.

Žalobce žádal o oddělené umístění od vězňů kuřáků po nástupu do Věznice xxx. Jeho žádosti ovšem nebylo vyhověno. Spoluvězni nedodržovali režim věznice, dle něhož bylo dovoleno kouřit jen ve vyhrazených prostorách, a kouřili v ložnicích, kde byl ubytován rovněž žalobce. Žalovaná si byla vědoma, že k porušování pravidel dochází a že vězni nekuřáci jsou vystavováni pasivnímu kouření. Žalobce totiž na tuto skutečnost opakovaně poukazoval a navíc i sama žalovaná toto jednání průběžně zjišťovala. Je na žalované, aby důsledně vyžadovala a kontrolovala plnění opatření, která zavedla s ohledem na ust. § 23 odst. 6 vyhl. č. 345/1999 Sb., přičemž nelze klást k tíži žalobci, že odmítl označit konkrétní pachatele kázeňských přestupků. Tím by se jen vystavoval nebezpečí msty ze strany spoluvězňů a tím i možné další újmě na svém zdraví způsobené napadením apod.

Žalobce tak byl dlouhodobě vystaven pasivnímu kouření, které je zdraví škodlivé (resp. zdraví ohrožující), jak je všeobecně známo a jak je ostatně výrobcem cigaret či jiných tabákových produktů výslovně uváděno na obalech výrobků (což je rovněž notorieta). Žalovaná tudíž porušila příkaz daný jí ust. § 23 odst. 6 vyhl. č. 345/1999 Sb., což v minulosti sama uznala, neboť žalobcovu stížnost vyhodnotila jako důvodnou.

Žalovaná tím, že v rozporu s ust. § 23. odst. 6 vyhl. č. 345/1999 Sb. neumístila žalobce odděleně od vězňů kuřáků, neomezila zákonem předvídaným způsobem škodlivé účinky zbavení svobody a vystavila žalobce ohrožení jeho zdraví. Tím žalovaná neoprávněně zasáhla do žalobcových osobnostních práv, jejichž ochrana je garantována (mj.) ust. § 11 a násl. ObčZ., konkrétně a primárně do žalobcova práva na zdraví (resp. došlo minimálně k ohrožení tohoto osobnostního práva, neboť nebylo tvrzeno a během řízení nevyšlo ani jinak najevo, že by nedovolené jednání žalované vyústilo přímo ke vzniku konkrétního onemocnění způsobeného dlouhodobým pasivním kouřením).

Žalobce má v souladu s ust. § 13 odst. 1 ObčZ. právo na přiměřené zadostiučinění. Zejména vzhledem k dlouhodobosti trvání neoprávněného zásahu do žalobcových osobnostních práv (tři roky) soud uznal, že žalobcovo zdraví bylo ohroženo a že žalobcova důstojnost zasažena v takové (značné) míře, že žalobci vzniklo ve smyslu ust. § 13 odst. 2 ObčZ. právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. Výši peněžitého zadostiučinění soud stanovil dle ust. § 13 odst. 3 ObčZ. v částce 15.000,- Kč. Vzal v úvahu veškerá skutková zjištění shora predestřená, zejm. pak dlouhodobost porušování práv žalobce ze strany státu,

snahu žalované naplnit požadavek ust. § 23 odst. 6 vyhl. č. 345/1999 Sb. všeobecným zákazem kouření mimo vyhrazené prostory (byť realizace tohoto opatření nebyla příliš zdařilá) a absenci konkrétní zdravotní újmy (nemoci).

Ve světle všeho uvedeného soud uložil žalované poskytnout žalobci peněžní satisfakci v přiměřené výši 15.000,- Kč dle ust. § 13 odst. 2 a 3 o. s. ř. a naopak zamítl žalobu (arg. a contrario) v rozsahu požadované částky 985.000,- Kč.

K částečnému zpětvzetí žaloby a zastavení řízení došlo pro chování žalované, která svou povinnost (oddělit žalobce od vězňů kuřáků) splnila teprve po podání žaloby. Určení výše peněžité satisfakce záviselo na úvaze soudu. Z těchto důvodů má žalobce v souladu s ust. § 146 odst. 2 věta druhá a § 142 odst. 3 o. s. ř. právo na plnou náhradu nákladů řízení. Celkové účelně vynaložené náklady řízení sestávají z částek 25.000,- Kč (odměna advokáta dle ust. § 6 odst. 1 písm. b) vyhl. č. 484/2000 Sb.), 1.800,- Kč (náhrada hotových výdajů advokáta za 6 úkonů právní služby po 300,- Kč dle ust. § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. – převzetí věci, sepis žaloby, částečné zpětvzetí žaloby a účast při dvou jednáních, přičemž jedno jednání trvalo déle než dvě hodiny), 1.200,- Kč (náhrada cestovních výdajů advokáta za 2 cesty vlakem z Brna do Prahy a zpět po 600,- Kč dle ust. § 13 odst. 4 vyhl. č. 177/1996 Sb a ust. § 157 odst. 1 zák. č. 262/2006 Sb.) a 2.400,- Kč (náhrada ztráty času advokáta při dvou cestách z Brna do Prahy a zpět v trvání 2 x 6 hod dle ust. § 14 vyhl. č. 177/1996 Sb.), celkem tak 30.400,- Kč.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku je odvolání přípustné k Vrchnímu soudu v Praze prostřednictvím soudu zdejšího do 15 dnů od jeho doručení. Nebudou - li splněny povinnosti stanovené tímto rozsudkem, může se žalobce domáhat jejich splnění výkonem rozhodnutí.

V Praze dne 15. září 2011

JUDr. Tomáš Novosad, v.r.
soudce

Za správnost vyhotovení:
Kamila Procházková